

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 14 (249) ЛИПЕНЬ

2012

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

№ 14 (249) липень 2012

Засновано у лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(філологічні науки)
Постанова президії ВАК України від 18.11.09 № 1-05/5

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 11 від 25 травня 2012 року)

Виходить двічі на місяць

ЗМІСТ

ДИСКУРСНИЙ АНАЛІЗ

1. **Бублик А. А.** Роль фразеологизмов, как важнейшего пути развития идиоматичности речи студентов..... 6
2. **Burdina S. V.** Encouraging classroom research at institutional level..... 10
3. **Вжещ Я. Л.** Интернет-дискурс: проблема визначення поняття, особливості структури..... 15
4. **Гура А. І., Літвінова М. М.** Особливості мовних стратегій конфлікту в німецькому політичному дискурсі..... 20
5. **Костик Є. В.** Соціокультурна компетенція студентів у процесі вивчення іноземної мови на немовних факультетах ВНЗ..... 28
6. **Ларченко І. В.** Дискурси відмови з настановою на гармонізацію стосунків..... 35
7. **Птіцина С. Ю., Літвінова М. М.** Лінгвостилістичні особливості пісенного дискурсу німецької молоді (на прикладі сучасної рок-поезії в аспекті перекладу)..... 43
8. **Тараненко О. Г.** К вопросу об одном итальянском заимствовании в современном английском языке..... 49

ЛІНГВІСТИЧНА ТЕОРІЯ

9. **Вікторова Л. В., Бочкар О. В.** Порівняльно-зіставне вивчення семантики номінативної лексики в румунській, польській та російській мовах 54
10. **Вінникова Т. С.** Транспозиція (трансляція) в науковій концепції Люсьєна Теньєра..... 62
11. **Гутникова А. В.** Субстантивация глагольной основы в диахроническом аспекте..... 67
12. **Іщенко Н. Г.** Прагматичне значення похідних іменників..... 78
13. **Орел А. С., Тищенко К. А.** Витоки праслов'янської фонології (лінгвоісторіографічний аспект)..... 84
14. **Романова Н. В.** Семантика асоціатів Angst: лінгвістичний аспект..... 91
15. **Rudakova T. O.** Anglo-American borrowing in the modern German language: reasons and factors determining its intensity..... 96
16. **Хомяк Н. В.** Механизм вторичной номинации..... 112

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

17. **Novikova A. A.** The biblical intertext in the M. Ondaatje's novel "The English Patient"..... 119
18. **Погорелова Д. А.** Роман В. В. Набокова «Приглашение на казнь» в критике русского зарубежья..... 126

19. **Поневчинська Н. В.** Створення образу поета в тексті англійської епіграми XVI-XIX ст..... 137
20. **Рудковська А. Ю.** Особливості граматико-морфологічної організації гетеродієгетичного наративу (на матеріалі французької готичної новели 19 століття)..... 142
21. **Demidov D. V., Yeliseyev S. L.** The idea of theatricality as a principle of social behavior in W. Shakespeare's drama..... 151

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

22. **Бублик А. О.** Досвід країн Західної Європи у викладанні іноземних мов на початковому етапі..... 158
23. **Okunkova L. O., Korzhov S. Yu.** Arranging of students' independent work through video projects..... 164
24. **Пономарьова Г М.** Формування самостійності учнів у позакласній роботі з іноземної мови 169
25. **Сурженко О. П.** Методика системного обучения школьникам – основное условие эффективности усвоения знаний учащимися... 174

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

26. **Беззубова О. О.** Електронний лист як форма реалізації офіційно-ділової комунікації..... 179
27. **Borysenko N. S., Borysenko P. A.** Olfactics as a means of nonverbal communication across cultures..... 186
28. **Плахотнюк Н. О.** Архетип слова в сучасній проблематиці філософської антропології..... 190
29. **Stepykina T. V.** Image of America in Cultural and Philosophical Studies of the 19th-20th Centuries..... 196

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

30. **Вознюк М. Ю.** Інтерпративна теорія перекладу..... 205
31. **Клименко О. С., Климова Н. І.** Особливості перекладу власних імен у творі М. Мітчелл «Віднесені вітром»..... 211
32. **Рудницька Н. М.** Релігійна ідеологія як чинник перекладу художнього твору..... 215

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

33. **Вжеш Я. Л.** Звертання як засіб експлікації ввічливості в німецькій і українській культурі..... 221
34. **Кіреєнко К. В.** Концепт «кохання» в українській фольклорно-магічній картині світу 228
35. **Khomyak N. V.** Some aspects of language making..... 234
36. **Косенко О. П.** Лінгвістичні засоби маніпулятивного впливу в мас-медійних текстах..... 246
37. **Коцєсва Н. О.** Вплив найменувань топонімів з кольоровим компонентом на сучасну катойконімічну парадигму..... 251

38.	Маторина Н. М., Маторина В. В.	Возможности интерактивных методов обучения в современном лингвистическом образовании.....	258
39.	Титаренко И. С., Юнина О. Е.	Эмоциональный концепт «гнев» и средства его языкового выражения.....	264
40.	Чирікова Г. І.	Типи „несправжніх друзів перекладача” (на матеріалі німецької й української мов).....	270
41.	Стоянова І. Д.	Мовні засоби реалізації стратегії комунікативного маніпулювання у дискурсі антиутопії.....	276

РЕЦЕНЗІЇ ТА ВІДГУКИ

42.	Зеленько А. С.	Про предмет дослідження і вивчення на філологічному факультеті класичного університету (З приводу монографії А. С. Загнітка. «Теоретична граматики сучасної української мови»).....	283
		ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	293

организации, которые были апробированы на примере одной из академических групп.

Ключевые слова: видео проект, съемки фильма, творческий, учебный процесс, коммуникативные навыки.

Okunkova L. O., Korzhov S. Yu. Arranging of students' independent work through video projects

The article deals with the importance of well-arranged students' independent work, suggests the video projects as the most effective and bright method of teaching-learning process. The main advantages of applying of such way of organization students' individual work which is one of the most efficient approaches to stimulation of learning foreign language. Practical advices about planning and basic stages of organization are given. Tips were tested on the example of one of the academic groups.

Key words: video project, filming, creative, teaching-learning process, communicative skills.

Стаття надійшла до редакції – 09.04.2012

Прийнято до друку – 25.05.2012

УДК 373.5.016 : 811.111

Пономарьова Г. М.

**ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ УЧНІВ
У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Соціальна складність сучасного світу, пошук шляхів розвитку демократії і подолання бюрократизму, прагнення залучити широкі маси людей до вирішення як місцевих, так і світових проблем вимагають від кожного самостійності мислення, соціальної активності, умінь критично сприймати великий об'єм інформації.

Формування самостійної, ініціативної і творчої особистості завжди розглядалося як одне з основних завдань освіти. Таку соціальну задачу ставили перед школою передові педагоги і громадські діячі вже більше ста років тому. Так, К. Д. Ушинський стверджував, що учень може стати володарем знань тільки тоді, коли проявить самостійність у їх надбанні. Основна вимога до організації навчального процесу була сформульована ним так: потрібно, щоб діти по можливості працювали самостійно, а вчитель керував цією самостійною працею і давав для неї матеріал. Така вимога не втратила свого значення і в наш час [1, с. 91].

Увага до проблеми розвитку самостійності пояснюється тим, що вона відіграє велику роль не тільки в справі загальної освіти, а й у підготовці учнів до їх подальшої діяльності.

Самостійність – це якість, властива в тій чи іншій мірі кожній людині, яка тісно пов'язана з пізнавальною активністю. В радянській психолого-педагогічній літературі самостійність розглядається як стрижнева інтегральна якість особистості тісно пов'язана з її активністю і колективістською спрямованістю. Вона проявляється в ініціативності, відповідальності та відносній незалежності дитини (В. Й. Селіванов, М. І. Дідора, Н. К. Крупська, А. С. Макаренко). С. Л. Рубінштейн вказував, що самостійність – це суспільний прояв особистості, що характеризує її ставлення до праці, людей, суспільства. У радянській науці вивчення самостійності було тісно пов'язане з розробкою теорії волі (А. Г. Ковальов, В. Н. Мясичев, В. І. Селіванов, Ю. Н. Дмитрієва).

У зарубіжній педагогіці і психології самостійність ототожнюється з навмисним, мимовільним прагненням прийняти думку і позицію групи, щоб уникнути конфлікту, що відбивається в теорії "вільного виховання". Автори шукають шляхи надання дітям більшої свободи від впливу дорослих (Аш, Кретч, Кретчфільд та ін) [2].

Важко не погодитися з висловом відомого психолога І. С. Кона, що самостійність, як властивість особистості, передбачає незалежність, здатність самому, без підказки ззовні, приймати і проводити в життя свої ідеї, відповідальність, готовність відповідати за наслідки своїх вчинків і переконання в тому, що твоя поведінка реальна, соціально можлива і морально правильна [3, с. 180]. Ще й сьогодні самостійна робота, як і раніше залишається атрибутом домашньої роботи, обсяг домашніх завдань збільшується і необхідно так організувати навчальний процес на уроці і в позакласний час, щоб сприяти вихованню та розвитку розумової самостійності учнів [4].

Для того, щоб учні будь-якого віку могли самостійно вирішити навчальну задачу, у них повинні бути розвинені пізнавальні сили – мислення, мовлення, увага, уява, пам'ять, вони повинні володіти узагальненими знаннями та вміннями – умінням думати, порівнювати, узагальнювати, послідовно викладати свої думки. Кожен предмет відкриває певні можливості для розвитку самостійності школярів [4].

Актуальність формування особистості, здатної мислити і діяти самостійно зумовили вибір теми нашої статті. Мета статті – розгляд шляхів формування самостійності у дітей за допомогою іноземної мови і, особливо, в позакласній роботі.

При організації самостійної роботи в позакласний час важливо враховувати, що вона буде успішною лише в тому випадку, якщо у школярів будуть домінувати внутрішні, адекватно усвідомлювані, реально діючі навчально-пізнавальні мотиви, які в поєднанні з широкими соціальними мотивами забезпечать позитивне ставлення учнів до іноземної мови, яка вивчається, і сприятимуть успішному оволодінню

ними іншомовною мовленнєвою діяльністю. Посилення мотиваційної сторони вивчення іноземної мови самостійно здійснюється за рахунок оволодіння школярами ефективними способами і прийомами діяльності, забезпечення сприятливого психологічного клімату на заняттях і великого емоційного впливу аудіовізуальних засобів навчання.

Зміст самостійної роботи, як і весь навчальний процес з англійської мови, включає в себе навчання системи мови через мовлення в процесі спілкування на основі визначеного програмою мовного і мовленнєвого матеріалу. Основне призначення самостійної роботи – формування «умінь вчитися», необхідних для подальшого оволодіння іноземною мовою. У матеріалах для самостійної роботи рекомендується використовувати лінгвокраїнознавчу інформацію в обсязі, доступному для засвоєння дітьми даного віку. Це дозволяє вже на початковому етапі пробудити інтерес до культури народу, мова якого вивчається [5, с. 18].

Для організації самостійної роботи потрібні матеріали, з опорою на які учні отримують можливість виконати достатню кількість дій і операцій, необхідних для формування та вдосконалення мовних навичок і мовленнєвих умінь, а також розвитку уваги, мислення та пам'яті (вправи, записані на магнітну стрічку, картки, завдання для парної і групової роботи, кінофрагменти, відеозаписи). Матеріал потрібно представити так, щоб учні не тільки знали, як виконати завдання, а й отримували можливість здійснювати контроль за правильністю виконуваних дій, рівнем сформованості навички за допомогою ключів. Для самостійної роботи корисні вправи типу: «Слухай і повторюй за диктором», розучування віршів і пісень під фонограму, вправи з опорою на кадри діафільмів, картинки, а також без опори; вправи, записані на магнітну стрічку, для формування навичок техніки читання вголос, а також вправи в близькому відтворенні звукового ряду фільмів [5, с. 21].

З метою формування пошукової самостійності доцільно, щоб матеріали надавали загальний напрям самостійних дій школярів і керуючі функції здійснювалися в загальному плані, щоб була достатня свобода для творчої ініціативи учнів. Корисні й ефективні вправи з поступовим зняттям опор, завдання типу «Подивися діафільм/послухай текст і розкажи своєму товаришу по телефону про», «Порівняй», «Дай відповіді на запитання диктора до прослуханого тексту», «Прослухай завдання і розкажи про себе», «Склади з партнером діалог на основі зразка, провівши необхідні зміни», «Порівняй зміст тексту і діафільму/фільму», «Подивись кінофрагменти/діафільм і розкажи про» [6, с. 52].

Матеріали для самостійної роботи повинні сприяти розвитку у школярів вербальної пам'яті, імовірного прогнозування та уваги. Тому для збільшення обсягу вербальної пам'яті, в першу чергу слухової, потрібно так складати і підбирати матеріали, щоб вони забезпечували повторення за диктором простих синтаксичних структур з поступовим розширенням в певній послідовності, самостійне розучування віршів і

пісень, інсценування діалогів, уривків з кінофрагментів, переказ текстів, запам'ятовування нових слів [7, с. 18].

Для розвитку здатності до прогнозування при аудіюванні і читанні важливо, щоб вправи забезпечували повторюваність мовного і мовленнєвого матеріалу: «Прослухай початок фрази і закінчи її», «Встав пропущені репліки», «Придумай продовження розповіді» [6, с. 53].

Щоб забезпечити стійкість і сконцентрованість уваги, зміст матеріалів має відповідати віковим особливостям учнів, бути доступним і цікавим для них (розмова по телефону, складання діалогів за зразком, читання тексту партнерові, вправи типу «питання-відповідь» з використанням різних опор і ключів, підготовка та інсценування невеликих уривків з кінофрагментів або прочитаної казки) [7, с. 19].

Завдання вчителя – надати учням допомогу, яка носить направляючий, пояснючий, організуючий і коригуючий характер; попередити їх про труднощі і можливі помилки; дати необхідні рекомендації про те, як виконати те чи інше завдання; навчити їх послідовності виконання вправ; створити необхідні для цього умови.

Поступово школярі звикають до самостійної роботи. Частина функцій з управління самостійною роботою доцільно передавати старшокласникам. Залучення старших школярів до керівництва самостійною роботою сприяє створенню різновікового дитячого колективу [7, с. 22]. .

Таким чином можна зробити висновок, що самостійна робота з іноземної мови у позакласний час сприяє формуванню у школярів навичок навчальної праці. Скорочується час на виконання завдань за рахунок накопичення опорних фактів і способів діяльності, формування умінь відшукати шляхи вирішення навчального завдання, провести операції вибору, підстановки, розширення, трансформації, комбінування.

Список використаних джерел

1. Малькова З. А. Особенности организации педагогических научных исследований в США / З. А. Малькова // Педагогика. – 2002. – № 6. – С. 89 – 95. **2. Марутян С. А.** Воспитание самостоятельности детей старшего дошкольного возраста в сюжетно-ролевой игре [Електронний ресурс] / С. Марутян. – Режим доступу : childpsy.ru/dissertations/id/19043.php **3. Кон И. С.** Психология старшеклассника / И. С. Кон. – М. : Просвещение, 1980. – 192 с. **4. Петрикова Н. И.** Как мы развиваем самостоятельность учащихся в учебно-воспитательном процессе [Електронний ресурс] / Н. И. Петрикова. – Режим доступу : osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/ **5. Савина С. Н.** Внеклассная работа по иностранному языку в средней школе / С. Н. Савина. – М. : Просвещение, 1991. – 207 с. **6. Решетникова З. Б.** Как я поддерживаю интерес школьников к английскому языку / З. Б. Решетникова // ИЯШ. – 2003. – №2. – С. 51 – 54. **7. Безукладнитков К. Э.** Содержание и

организация самостоятельной работы учащихся начальных классов в кабинете английского языка во внеурочное время / К. Э. Безукладнитков // ИЯШ. – 1993. – № 5. – С. 17 – 22.

Пономарьова Г. М. Формування самостійності учнів позакласної роботи з іноземної мови

Самостійність впливає на пізнавальну діяльність людини протягом всього її життя, тому її формування треба розпочинати ще з дитинства і, особливо, зі школи. Іноземна мова, як і інші дисципліни, відкриває великі можливості для формування самостійності. В статті розглядається можливість використання позакласної роботи з іноземної мови для формування самостійності в учнів.

Ключові слова: самостійність, позакласна робота, мовні та мовленнєві навички та уміння.

Пономарёва Г. Н. Формирование самостоятельности учащихся посредством внеклассной работы по иностранному языку

Самостоятельность влияет на познавательную деятельность человека в течение всей его жизни, поэтому нужно начинать ее формирование еще в детстве и, особенно, в школе. Иностранный язык, как и другие дисциплины, открывает большие возможности для формирования самостоятельности. В статье рассматривается возможность использования внеклассной работы по иностранному языку для формирования самостоятельности учащихся.

Ключевые слова: самостоятельность, внеклассная работа, языковые и речевые навыки и умения.

Ponomaryova H. M. The formation of students' self-independence by means of extracurricular activity in a foreign language

Self-independence affects cognitive activity of a person throughout the life, so you need to begin its formation in childhood, and especially at school. Foreign language, as well as other disciplines, opens up great possibilities for the formation of self-independence. This article discusses the use of extracurricular activities in a foreign language for the formation of students' self-independence.

Key words: self-independence, extra-curricular activity, language and speech skills.

Стаття надійшла до редакції – 28.03.2012

Прийнято до друку – 25.05.2012

Наукове видання

ВІСНИК
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(філологічні науки)

Відповідальний за випуск:
к. ф. н., доц. **Т. В. Степикіна**

Коректор: **Д. В. Демідов**

Здано до склад. 25.04.2012 р. Підп. до друку 25.05.2012 р. Формат 60x84 1/8.
Папір офсет. Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. 34,64. Наклад 200 прим. Зам. №105.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Державного закладу
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. Тел./факс: (0642) 58-03-20.
e-mail: alma-mater@list.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.